

recensies

In twee richtingen lezen

JEUGD Joke van Leeuwen vernieuwt zichzelf weer. En toch is *Ik heet Reinier en ons huis is afgebrand* ook een klassieke Van Leeuwen.

JOKE VAN LEEUWEN
Ik heet Reinier en ons huis is afgebrand
 Querido, 104 blz.,
 16,99 €
 ★★★★★

Reinier zegt graag waar het op staat, en met de titel van dit boek van Joke van Leeuwen weet je meteen waar je aan toe bent. De jongen is 's nachts uit zijn bed gelicht en door de dakgoot naar het raam van de burens gekropen. Ondertussen is zijn huis afgebrand, samen met zijn hamster Zwabbertje.

Terwijl Reinier in de noodopvang het verlies verwerkt, ontdekt hij dat hij niet de enige is die aan zijn zolderkamertje gehecht was. Hij krijgt bezoek van drie meisjes uit het verleden. Ietje vertelt over het leven na de oorlog, toen ze met zes kinderen op zolder sliepen. Henke wou studeren maar moest als dienstmeisje geld verdienen. Mitzi leefde als Joods kind ondergedoken op de zolder, gescheiden van haar familie.

Joke van Leeuwen koos de naam van haar hoofdpersonage omdat je die in twee richtingen kan lezen. Het verhaal gaat over het terugkijken naar het verleden en het vooruitkijken naar de toekomst, het nieuwe huis waarin Reinier zal wonen.

Dit boek heeft alle ingrediënten van een klassieke Van Leeuwen: ze vertelt het verhaal in woord en beeld, ze verlicht een serieus thema met veel humor en ze snijdt via alledaagse observaties diepgaandere levensvragen aan. Hoeveel van je identiteit wordt bepaald door je bezittingen? Wat blijft over als je alles kwijtraakt? Hoe pik je het leven weer op na een traumatische gebeurtenis? Daarbij kiest Van

Leeuwen voluit voor het perspectief van het kind. Als zijn vader Reinier verzekert dat hem niks zal gebeuren, is de jongen niet gerustgesteld. Zijn vader beweert dat hij meer weet omdat hij al langer leeft, maar die logica trekt het kind in twijfel: 'Mijn oma is tachtig jaar geworden, maar die wist toen nog altijd niks over games. Dat heb ik haar allemaal moeten uitleggen.'

MEER DAN SPIELEREI

De overtuiging dat je kinderen serieus moet nemen, bepaalt de inhoud en vorm van het hele verhaal. Reinier laat zich niks wijsmaken en daardoor is het boek sceptisch voor valse troost. Zo lokt de ervaring van Reinier bij zijn klasgenoten verhalen uit over hun problemen. Een kind dat wegens geldgebrek niet mee kan doen aan zwemwedstrijden, blijft zo met de twijfel zitten of het nu echt sneller zwemt dan de anderen, of dat die overtuiging nergens op gebaseerd is. Het verhaal van het dienstmeisje wordt afgebroken wanneer ze ontslagen wordt na een valse beschuldiging. Hoewel haar gedwongen vlucht als een opluchting leest, is de kans klein dat ze haar droom om verder te studeren heeft kunnen waarmaken. Zulke losse eindjes creëren een sterk gevoel van authenticiteit. Reinier observeert veel en verbloemt weinig. Zijn eerlijkheid is soms pijnlijk, vaak grappig en altijd verfrissend.

Op vormelijk vlak blijft Joke van Leeuwen

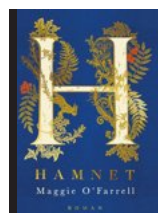
zich verder vernieuwen. Voor *Ik heet Reinier en ons huis is afgebrand* ontwierp ze een eigen lettertype en experimenteerde ze voluit met computertechnieken. De vele emoties die het verhaal bespeelt, vinden hun visuele pendant in een rijkdom aan illustratiestijlen. Dat gaat verder dan spelerei. Terwijl sommige bladzijden het uitzicht hebben van de populaire reeks *Dagboek van een loser*, slaat het einde

Hoeveel van je identiteit wordt bepaald door je bezittingen? Wat blijft over als je alles kwijtraakt?

een brug naar *Extreem luid en ongelooflijk dichtbij* van Jonathan Safran Foer. Die liet de bekende 'vallende man' van 9/11 terug een Twin Tower in vliegen. Met een gespiegeld beeldverhaal probeert ook Reinier de tijd terug te draaien. Hij ontdekt echter dat de echte troost niet ligt in pogingen om het verleden ongedaan te maken, maar om het vast te leggen voor de toekomst. Zijn relaas levert hem hoop op, en verrijkt de jeugdliteratuur met een uniek boek dat vele emoties bespeelt.

Vanessa Joosen

Dood van een kind

MAGGIE O'FARRELL
Hamnet
 Vertaald door
 Lidwien Biekmann,
 Nijgh & Van Ditmar,
 398 blz., 23,50 € (e-
 boek 12,99 €).
 Oorspronkelijke
 titel: 'Hamnet'
 ★★★★★☆

ROMAN Maggie O'Farrell overtreft zichzelf in een grandioze roman over de zoon van Shakespeare.

Twee draden spint Maggie O'Farrell door haar roman *Hamnet*: de ene laat het begin van het leven zien, de andere het einde. Centraal staan Judith en Hamnet, de tweeling van William Shakespeare en diens vrouw Agnes. *Hamnet* is een roman over de liefde die verbindt, maar ook over de bruske manier waarop een geliefde kan 'worden weggeblazen als distelpuis'.

Het is *Hamnet* die zich als eerste laat zien. Het lijkt wel alsof hij het podium van een theater betreedt, zo stil is het in huis. Hij is op zoek naar hulp voor zijn zieke zusje, maar vindt niemand. O'Farrell beschrijft de geuren en geluiden in huis, de textuur van een dierenhuid die aan een rek hangt en zachtjes heen en weer zwaait 'als een vogel of een spook'. Met die laatste vergelijking zinspeelt

de schrijfster op wat er staat te gebeuren. De dood zal zijn opwachting maken in de kamers, een kind zal sterven en een gebroken vader inspireren tot het schrijven van een stuk over dood en geesten, *Hamlet*.

De tweede verhaallijn gaat terug in de tijd, naar het begin van Shakespeares relatie met Agnes en de eerste jaren van hun huwelijk waarin drie kinderen worden geboren. O'Farrell laat haar licht vooral schijnen op Agnes, een vrouw die alles weet over kruideneeskunde, die de melk zuur kan laten worden door haar vinger erin te dopen. Althans, dat laatste wordt over haar verteld. De inwoners van Stratford-upon-Avon vinden het vreemd dat William, leraar Latijn, trouwt met deze oudere, excentrieke vrouw.

LERAAR LATIJN

O'Farrell presenteert het begin van de romance als een sprookje, wat versterkt wordt door de verwijzingen naar Agnes' speciale gaven. IJzersterk zijn de scènes over de bevallingen en het moederschap, over de nog kloppende navelstreng 'als een uitgerekt, ge-

streept hart'.

O'Farrell gebruikt een alwetende verteller. Dat zit de intimiteit niet in de weg. In een roman als *De hand die de mijne vasthield* pakte de Schotse schrijfster al uit met rake observaties over het moederschap, maar hier doet ze dat nog beter.

Shakespeare treedt naar voor als leraar Latijn, die zijn baan oervervelend vindt. Hij is nog geen beroemdheid. In een van de mooiste fragmenten toont de schrijfster hem samen met zijn zus Eliza. Het is een van de vele sterke passages over innige banden tussen broers en zussen.

Deze roman vloeit als vanzelf voort uit *Ik ben ik ben ik ben*, O'Farrells memoir over sterfelijkheid en de vele keren dat ze bijna doodging. Ook dat is een boek over krachtige en tere lichamen, over hoe het is om je vast te klampen aan het leven. Hartverscheurend is de beschrijving van de manier waarop elk personage rouwt om het gestorven kind. O'Farrell schreef een grootse roman die een prijs verdient.

Kathy Mathys